

Delegació Diocesana de Pastoral Familiar
Arquebisbat de Barcelona

LA GOLA

1. La gola gaudeix de bona premsa

En arribar dates tan significatives com les festes de Nadal i de Cap d'Any, la primera idea que ens ve al cap és una taula plena de menjar i de begudes. Plats sofisticats i vins i caves de celler, a preus prohibitius, encara que la crisi econòmica imposi algunes retallades. Tot selecte i saborós, adreçat al paladar i al ventre, paraula aquesta relacionada amb el terme gastronomia, especialitat en la que Catalunya excel·leix a nivell internacional. Les estrelles Michelin, la cuina de Ferran Adrià i la Carme Ruscalleda, la proliferació de restaurants de categoria, els supermercats plens a desdir de tota mena de productes alimentaris... Aquesta imatge capdavantera no sempre es correspon amb els ciutadans del país, però s'ha elevat de manera general el nivell i l'exigència en el menjar i en el beure. Davant d'aquest panorama, quin inconvenient hi ha en satisfer la gola? S'afirma que qui no ho fa, no és perquè no vol sinó perquè no pot. Però si pogués! Revistes especialitzades, programes de televisió, llibres temàtics... concentren la seva proposta en la millora del plaer de menjar i de beure. Com es diu a la Fundació Alícia, de Món Sant Benet, és una tasca de tots els sentits.

2. L'espurna inicial

Evagri Pòntic i sant Joan Cassià, per nomenar els dos primers monjos que en el segle quart van parlar de la gola en el primer lloc d'una llista de vuit vicis, la consideren com "l'origen de les passions". Qui no resisteix els embats de la gola, cau pendent avall i prova la resta del vicis. Resulta clarificador que el procés que desencadena la caiguda d'Adam i Eva, que vivien en el paradís terrenal, és menjar una fruita, agradable als ulls. L'impuls era igualar-se a Déu i no morir. La prohibició original no era deixar de menjar (la necessitat cal satisfer-la), sinó que apuntava a fer-ho limitadament (sacrificar el desig infantil de la omnipotència): "Podem menjar dels fruits de tots els arbres del jardí, però dels fruits de l'arbre que hi ha al mig del jardí, Déu ha dit que no en mengem ni els toquem, perquè moriríem" (Gn 3,2-3). Adam i Eva volen tenir el coneixement del bé i del mal, però "veient que el fruit de l'arbre era bo per a menjar i feia goig de veure" el mengen transgredint la prohibició. La gola està en l'origen de la ruptura. Jesús, abans d'iniciar la tradicionalment anomenada vida pública, s'enfronta a Satanàs. Després de 40 dies de dejuni en el desert, te gana. És temptat pel diable, que l'insta a convertir les pedres en pans. La seva resposta no es fa esperar: "L'Esclat diu: *L'home no viu només de pa.*" (Lc 4,4). No nega la fam. Ordena les prioritats. Com resisteix, venen altres proves. Si hagués cedit, i a primer cop d'ull tenia raons per fer-ho després d'un llarg dejuni, hagués compromès la seva missió.

3. El mecanisme de la insaciabilitat

La salut és un bé que s'ha d'atendre adequadament. L'alimentació hi juga un paper important, perquè es tracta d'una necessitat bàsica, imprescindible, que cal resoldre de manera satisfactòria. Fer-ho de manera agradable, plaent, resulta comprensible. El problema sorgeix, però, quan l'objectiu no apunta tant a la satisfacció de la necessitat com a la complaença del desig. El mitjà es transforma en fi. El plaer, que té la seva funció com a fenomen d'acompanyament, esdevé objectiu, tot caient en la idolatria: "el seu déu es el ventre" (Fl 3,19). Aleshores, es perd el sentit de la mesura. Tot es sacrifica en l'altar de la gola: quantitat i exquisidesa. Tot tiberi és poc per tal de sadollar el desig insaciable del vici. La necessitat té un límit; el desig, no. Dante retrata el golafre: "mai es veia sadollat". Entre l'abstinència total i el desig desenfrenat, existeix la moderació i l'ús raonable del menjar i del beure. No es nega la possibilitat del banquet i de la festa, però els situa en una trajectòria saludable en l'alimentació, viscuts des de la temprança i la sobrietat. La gola, malgrat les satisfaccions que produeix a la curta, ocasiona problemes de salut, excés de pes, manca de control, malalties... Com mengem i bevem cada dia, el vici de la gola té contínues oportunitats de pràctica. L'esforç de la persona que vol ser moderada presenta una línia de continuïtat. Si es baixa la guàrdia, la recerca del plaer es torna preceptiva.

4. El motor de l'hedonisme

El camp de joc del llaminer no es redueix a la bona taula. Cal endinsar-se en el rerefons de l'actitud del golafre, per descobrir-hi la seva clau existencial: la recerca compulsiva del plaer en totes les situacions de la vida. El problema no és el plaer, sinó l'ordre que ocupa en la vida de la persona. Com a fenomen d'acompanyament, es tracta d'una realitat acceptable, més encara, desitjable. Quan esdevé l'objectiu, es perd de vista la finalitat de la vida. Es com la cua del gat, que el segueix allà on va. Però si el gat busca la cua, acabarà donant voltes sobre ell mateix i perd l'equilibri. La gola, en aquesta dinàmica compulsiva del plaer, torna a la persona superficial, irresponsable, indisciplinada, autoindulgent, rebel al límit pel seu amor a l'excés, manipuladora, narcisista,

incapaç de mirar el dolor a la cara, fugitiva del sofriment, xerraire... A primer cop d'ull, el golafrer resulta divertit i seductor. Més en profunditat, apareix com un egoista irredempt.

5. El ric i Llätzer, la denúncia d'una paràbola

La paràbola evangèlica del ric, anomenat fora del text com Epuló, que el diccionari defineix com a "persona donada al vici de la gola, que menja massa", i el pobre Llätzer reflecteix el drama al que porta la golafreria i l'hedonisme: acaparar els aliments en perjudici dels altres i viure de forma insolidària. Es tracta d'un drama personal i, a la vegada, global. Més del 80% dels recursos de la humanitat estan en mans del 20% de la població. Dit d'una altra manera: més del 80% de la població mundial només pot gaudir, en prou feines, del 20% del recursos del planeta. El consum desenfrenat conviu amb la fam. Mentre, es llencen tones de menjars perquè han complert la seva data de caducitat. Les polítiques comunitàries protegeixen els productes agrícoles que penetren els mercats africans tot arruïnant els productes autòctons. La paràbola no fa concessions. Abraham respon al ric: "Fill, recorda't que en vida et van tocar béns de tota mena, mentre que Llätzer només va rebre mals. Ara, doncs, ell troba aquí consol i tu, en canvi, sofriments. (Lc 16,25). Jesús no té pèls a la llengua.

6. Camins de superació

La sobrietat té a veure amb la mesura. Per tant, contraresta la gola. No hi ha renúncia del plaer, sinó que s'evita sotmetre's a la seva tirania. Per tal que això sigui possible, existeixen diverses estratègies que ajuden a relacionar-se de manera intel·ligent i constructiva amb el menjar i amb el beure: deixar de menjar a tothora, respectar horaris, fer-ho amb mesura, fer algun dejuni (sense extremismes), elegir productes saludables, saber dir prou, no tornar-se capriciós... La dieta al servei de la salut té un sentit, força diferent de la dieta al servei de l'estètica.

L'educació comença a la família. Mengem i bevem entorn de la taula en un clima de convivència familiar, avui amenaçada. Els nens i les nenes endrapen la teca sense mastegar, a fi d'aixecar-se de la taula i van a l'ordinador o a jugar a la play-station. El dinar i el sopar tenen un inici i un final col·lectiu. La pregària tradicional de benedicció és una manera de reconèixer la importància de l'acte. Perdre aquest sentit comunitari té més conseqüències de les que s'imaginen. El menú familiar, respectuós amb una certa diversitat, s'ha de respectar. Menjar sempre a la carta estimula la gola, s'allunya de la dieta equilibrada i fomenta la incapacitat de la renúncia. Ser capaç de celebrar festa sense necessitat d'emborratxar-se.

Educar en la solidaritat fa sortir de l'egoisme i permet obrir els ulls a situacions de pobresa. La vida espiritual i el progrés personal han de resoldre de manera satisfactòria la funció del plaer en la pròpia vida.

Preguntes per reflexionar

1. Quina és la meua relació amb el menjar i el beure?
2. Quines conseqüències té per a mi menjar i beure amb excés? Com em trobo quan ho faig moderadament?
3. Sóc solidari amb les persones que passen fam i tenen dificultats o només em preocupo de mi?

Cites bíbliques

- **Sir 31, 16:** *Sigues educat, menja del que et serveixin i no siguis golafrer, que no et facis avorrir.*
- **Sir 31, 20:** *Qui menja amb mesura té un son saludable, es lleva de matí i sap el que es fa. El golafrer, en canvi, pateix d'insomni, de vòmits i de mals de ventre.*
- **Pr 25, 21:** *Si el teu enemic té fam, dona-li menjar, si té set, dona-li beure.*
- **Mt 25, 35:** *Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vau acollir;*
- **Mc 8, 2:** *Sento una gran compassió per aquesta gent, perquè ja fa tres dies que no es mouen d'aquí amb mi i no tenen res per a menjar.*
- **Lc 3, 11:** *Qui tingui dos vestits, que en doni un al qui no en té, i qui tingui menjar, que també el comparteixi*
- **Rm 14, 17:** *Que el Regne de Déu no consisteix pas en aquest menjar o en aquella beguda, sinó en la justícia, la pau i el goig de l'Esperit Sant.*
- **Fl 3, 19:** *El seu déu és el ventre*
- **2 Pe 2, 13:** *El seu plaer són les disbauxes en ple dia. Impurs i viciosos, es rabegen en els seus enganys quan banquetegen amb vosaltres.*

Bibliografia

- C. JAMISON. *El don de la felicitat*. Barcelona: Ediciones B, S.A. (2009)
- F. PROSSE, *Gula – Siete pecados capitales*. Barcelona: Paidós Ibérica. (2005)
- G. HARRUS RÉVIDI. *Psicoanálisis de la gula*. Gijón: Trea. (2004).

Barcelona, desembre de 2011

*La Delegació Diocesana de Pastoral familiar i l'equip de col·laboradors us
desitgen un Sant Nadal i un felíç any nou 2012*